

Hankekuvaus ja Laskennallinen tarveselvitys:

Uusi suunta Vapauden alussa, UsVa-hanke Soroppi ry, ESR+ 4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen

Yksikkö: Hallintopalvelut, kehittämissyksikkö

Laatija: Minna Patama ja Ulla Tiainen

Rahoituslaskelma

Soroppi ry on hakenut Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sotelta kumppanuutta ESR+ 4.3. Yhdenvertaiseen osallisuuteen -toimintalinjan Uusi suunta Vapauden alussa (UsVa) hankkeeseen.

UsVa-hankkeen haettava hankekausi on 2.9.2023-31.8.2026 ja hankkeen kokonaisbudjetti 254 911 euroa. Nyt haettava Siun soten rahoituksen osuus UsVa-hankkeen omavastuuosuudesta on 15 % eli 38 238 €, joka kohdistuu hankevuosille seuraavasti:
vuodelle 2024 (4kk) 6 375 euroa
vuodelle 2025 (12kk) 19 120 euroa
vuodelle 2026 (8kk) 12 743 euroa

Soroppi ry:n omarahoitusosuus koko hankeajalta on 5 % eli 12 744 euroa.

Kumppanuusneuvottelu on käyty 21.3.2024 Soroppi ry:n, Kanto2-hankkeen, kehittämissyksikön ja työikäisten palvelujen kesken. Tässä neuvottelussa sovimme, että hankkeen omavastuuosuus tulee työikäisten palvelujen kustannuksiin, sillä hankkeen omavastuuosuuden maksaminen selkeästi pienentää mahdollisia myöhempiä toimialueelle tulevia kustannuksia.

Hankkeen kuvaus

Soroppi ry hakee kumppanuutta UsVa-hankkeeseen, jonka kohderyhmänä on rikostuomion saaneet. Kyseisellä kohderyhmällä on usein haasteita eri elämän osa-alueilla, yksilön valmiudet toimijuuteen ja osallisuuteen ovat usein puutteelliset. Kohderyhmälle on myös tyypillistä putoamisriski julkisista palvelu- ja viranomaisverkostoista rikostuomion jälkeen. Hanke kohdistuu Juuan avovankilasta ja Pyhäselän vankilasta vapautumassa oleviin vankeihin, jotka ovat jäämässä Pohjois-Karjalan alueelle. Juuan avovankila on 40 paikkainen miesvangeille tarkoitettu avolaitos ja Pyhäselän suljettu vankila 87 paikkainen miesvankila. Vapautuvista vangeista noin kolmannes jää Pohjois-Karjalaan. Hankkeen aikana tavoitellaan 80 osallistujaa.

Hankkeen tavoitteena on kohderyhmään kuuluvien sujuvampi integroituminen yhteiskuntaan. Hankkeen avulla pyritään vähentämään ylisukupolvisten haasteiden ja stigman vaikutuksesta rikos- ja päihdekierteeseen sekä elämänhallintaan. Pidemmällä tähtäimellä hankkeessa lisätään kohderyhmän osallisuuden kokemusta yhteiskunnan jäsenenä, jonka myötä itsetunto vahvistuu ja elämänhallinta kohenee. Näiden seurauksena voidaan mahdollisesti aloittaa vähitellen uusien työllistymis- ja uramahdollisuuksien kartoittaminen ja

niiden eteenpäin vieminen ja näin edistää yksilön osallisuutta.

UsVa-hankeen antama tuki vankilassa on yksilöohjausta sekä avointa ryhmämuotoista sosiaalista kuntoutusta. Siviilissä järjestön antama tuki on yksilöohjausta. Luottamuksen palauttaminen ja uudelleen rakentaminen mahdollistaa turvallisen kiinnittymisen takaisin yhteiskunnan jäseneksi. Hankkeessa koulutetaan uusia Keijo-kokemusasiantuntijoita sekä koordinoidaan heidän asiantuntijuuttaan yhteistyöverkostolle.

Hankkeen tarve

UsVa-hankkeessa tarjotaan oikea-aikaista tukea, jolla voidaan ennaltaehkäistä kohderyhmälle tyypillisen elämäntilanteen muutosvaiheista johtuvaa syrjäytymisriskiä. On tärkeää, että kohderyhmälle saadaan turvattua tarpeita vastaava tuki ja motivoitua palveluiden piiriin jo ennen vankilasta vapautumista. UsVa-hankkeessa työskentely aloitetaan jo vankila-aikana, jolloin tulevaisuuden rakentaminen yhdessä on helpompaa ja putoamisriski palvelujärjestelmästä kapenee. Hankkeen avulla pyritään edistämään henkilöiden osallisuutta ja lisäämään yksilön valmiuksia työllistymiseen liittyvissä asioissa (esimerkiksi kuntouttava työtoiminta, keskeytyneiden opintojen loppuunsaattaminen, opiskelun aloittaminen tai työnhaun aloittaminen).

Pitkäaikainen päihde- ja rikoskierte voivat vaikuttaa yksilön kaikkiin elämän osa-alueisiin eri tavoilla. Inhimillistä kärsimystä voi aiheutua sosiaalisten kontaktien vähenemisestä, jos yksilö jää esimerkiksi yhteisön, perheen tai yhteiskunnan ulkopuolelle. Tällöin ulkopuolisuuden ja merkityksettömyyden tunne kasvaa, omien mahdollisuuksien näkeminen supistuu ja riski radikalisoitumiseen voi nousta. Luottamus ihmisiin, yhteisöön ja yhteiskuntaan voi vähentyä, jolloin ainoaksi mahdollisuudeksi voi jäädä tuttu ja turvallinen tie, eli päihteet ja rikollisuus. Yhteiskunnallisesti tämä käy kalliiksi, sillä välilliset seuraukset ovat laajat. Rikos- ja päihdekierteen aiheuttamat haitat voivat siirtyä myös seuraaville sukupolville, minkä takia on merkityksellistä saada katkaistua ylisukupolvinen kierre.

Vankeusjärjestelmä ei myöskään välttämättä ehdi reagoida lyhytaikaisvankeihin, jotka ns. kävelevät järjestelmästä läpi. Hankkeen avulla pyritään saamaan heidät sitoutettua muutostyöskentelyyn jo vankeuden aikana ja ohjattua kohti valoisampaa tulevaisuutta.

Hankkeen avulla pyritään ehkäisemään laitostumista ja vahvistamaan yksilön omaa toimijuutta. Vankilasta vapautuessa ensimmäiset hetket ovat ratkaisevia tulevaisuuden näkymien kannalta. UsVa-hankkeessa ollaan vapautuvaa vankia portilla vastassa ja kuljetetaan hänet resurssien puitteissa lähiympäristöön (esim. koti, virasto, majoituspaikka). Tämä tuo vapautuvalle lisäarvoa, kun vastassa on tuttu ja luotettava matalan kynnyksen toimija. Hanke parantaa rikoskierteessä olevien, usein yhteiskunnan ulkopuolelle jääneiden henkilöiden integroitumista yhteisöön ja yhteiskuntaan. Hanke tukee henkilöiden vankilasta vapautumista tarjoten välitöntä apua heti vapauden hetkellä. Täten pyritään ennaltaehkäisemään rikoskierteen uusiutuminen ja yksin jääminen asioiden kanssa.

Hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä Siun soten työikäisten palvelujen yhteisösosiaalihojajien kanssa. Yhteistyössä työtä tehdään niin vankilaympäristössä kuin siviilissä. Haettava hanke täydentää hyvinvointialueen

omana toimintana tehtyä työtä. Työ on ennaltaehkäisevää, sillä oikea aikainen tuki voi säästää merkittävästi myöhempiä kustannuksia. Hankkeessa pyritään ehkäisemään rikoksien uusimista ja ettei asiakkaan elämäntilanne ajaudu esim. asunnottomuuteen ja päihteidenkäyttöön. Tällä on merkittäviä vaikutuksia myös mahdollisiin myöhempisiin sosiaali- ja terveydenhuollon korjaaviin kustannuksiin ja niissä syntyviin säästöihin, mitä ennaltaehkäisevällä työllä osaltaan tavoitellaan. Monella vangilla on perhe ja lapsia, joten hankkeen vaikutukset kohdentuvat myös laajemmin perheiden tilanteisiin. Hankkeen omavastuukustannukset ovat Siun soten osalta yhteensä 38 238 euroa. Hankkeella pyritään vaikuttamaan rikostuomion saaneiden henkilöiden elämänhallintaan, joka heijastuu positiivisesti myös heidän lähellään oleviin perheenjäseniin. Yhden työttömän laskennalliset keskimääräiset vuosikustannukset ovat yhteiskunnalle n. 15 000 €. Hyvinvoinnin, terveyden ja työttömyyden negatiivisista yhteyksistä on olemassa paljon tutkimusnäyttöä, pitkittynyt työttömyys vaikuttaa mm. itsemurhariskiä sekä lasten hyvinvointiin perheissä. Tutkimuksissa on todettu, että työttömien työkyky laskee voimakkaasti erityisesti sen jälkeen, kun heidän työttömyytensä on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuotta. (Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle (valtioneuvosto.fi)).

Hanke linkittyy seuraaviin hyvinvointialueen strategisiin tavoitteisiin

- Toimintamme lähtökohtana on ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Monikanavainen palveluverkkomme vastaa väestön palvelutarvetta.
- Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat.
- Toimintamme on tuloksellista, laadukasta ja kustannusvaikuttavaa.
- Toimintamme on pitkäjänteistä, tulevaisuuteen katsovaa ja päätöksenteko lapsen edun mukaista.